

ÇINAR ALT

Sayı :
48

Kuru
15

HAFTALIK FİKİR VE SANAT MECMUA

BU SAYIDAKİLER:

Türke doğru Yusuf Ziya Ortaç
Devlet ve Türkçülük H. E. Erkilet
Milli Cemiyetlerde İdeal Peyami Safa
Sayın General Erkilet'e Hamdi Başar
Şahabeddin Mercani Hüseyin Namık Orkun
Çingilli Nohut (Şiir) Halim Yağcıoğlu

Kuraklık (Hikâye) Nazım Arslangir
Hayma Ana türbesi Rıza Yalgın
Tüyük yıldönümü Nejdett Sançar
Yaplak (Şiir) Sıddık Özün
Göç (Milli roman) Yusuf Ziya Ortaç
Sabit nazım şekilleri Edip Ayel

MILLİ KÜTÜPHANE
ANKARA

Türkiye Cümhuriyeti

Ziraat Bankası

Kuruluş tarihi: 1888. — Sermayesi :
100,000,000 Türk lirası. Şube ve
ajans adedi: 265.

Ziraî ve ticarî her nevi banka
muameleleri.

Para biriktirenlere 28.800 lira
ikramiye veriyor

Ziraat Bankasında kumbaralı ve il-
barsız tasarruf hesaplarında en az 50
lirası bulunanlara senede 4 defa çeki-
lecek kur'a ile aşağıdaki plâna göre
ikramiyeler dağıtılacaktır.

4 adet 1,000 liralık 4,000 lira	100 adet 50 liralık 5,000 lira
4 • 500 • 2,000 •	120 • 40 • 4,800 •
4 • 250 • 1,000 •	160 • 20 • 3,200 •
40 • 100 • 4,000 •	

DIKKAT : Hesaplarındaki para bir
sene içinde 50 liradan aşağı düşmi-
yenlere ikramiye çıktığı takdirde %
20 fazlası ile verilecektir

Kurallar senede 4 defa 11 Eylûl,
11 Birinciteşrin, 11 Mart ve 11
Haziran tarihinde çekilecektir.

T. İŞ BANKASI

Küçük Tasarruf Hesapları

1942 İKRAMİYE PLÂNI

KEŞİDELER : 2 Şubat, 4 Mayıs, 3 Ağustos,
2 İkinciteşrin tarihlerinde yapılır.

1942 İKRAMİYELERİ

1 adet 2000	Liralık	= 2000	Lira
3 • 1000	•	= 3000	—
2 • 750	•	= 1500	—
3 • 500	•	= 1500	—
10 • 250	•	= 2500	—
40 • 100	•	= 4000	—
50 • 50	•	= 2500	—
200 • 25	•	= 5000	—
200 • 10	•	= 2000	—

Türkiye İş Bankasına para yatırmakla yalnız
para biriktirmiş ve faiz almış olmaz, aynı zaman-
da talihinizi de denemiş olursunuz.

ÇINARALTI Koleksiyonu

Çınaraltının 6 aylık koleksiyonu
güzel bir tarzda ciltlenmiştir.

Fiatı: 330 kuruştur.

Taşıra için taahhütlü posta ücreti
ile 346 kuruştur. Pek az kalmıştır.

Çınar Yayınevine müracaat

Türk Yurdu

Türkçülük fikrinin ve millî
edebiyatın beşiği olan Türk
Yurdu pek yakında çıkmaya
başlayacaktır. Okuyucularımı-
za müjdeleriz.

İbî ve Neşriyat Müdürü:
ORHAN SEYFİ ORHON

Basıldığı Yer :

Mutlaka Kazanacaksınız

Millî Piyango, netice itibarile daima kazançtır!

Bir Millî Piyango

bileti almakla, mutlaka kazanacaksınız. Bu kazanç, şahsî olmasa
da millîdir. Cebinize girmeyen ikramiye, iki çelik kanat olup
göklerde sizi koruyacaktır.

Millî piyangoyu hiç bir ay kaçırmayınız !

NEVROZİN

Nevralji, kırıklık ve bütün ağrılarınızı derhal keser.

İcabında üç kaşe alınabilir

Taklitlerinden sakınınız

HAFTANIN TARİHİ

IV üncü DİL KURULTAYI

Dördüncü Dil Kurultayı 13 ağustos perşembe günü Ankara'da Dil - Tarih ve Coğrafya Fakültesi salonunda toplandı. Kurultay üyeleri, muharrirler, öğretmenler, Üniversite doçent ve profesörleri, mebuslarla dil işleriyle uğraşan mütehassıslardı. Her şeyden önce dilimize karşı gösterdiğimiz dikkat ve ehemmiyet teşekkür edilmeğe değer. Çünkü evvelce de söylediğimiz gibi dil meselesi, asıl hedefini bulup gereken kıymeti kazandıktan sonra yapılacak şeyi artık zaman ve ihtisas halledecektir. Bizce dil meselesinin üç hedefi vardır :

- 1 — Dilin güzelleşmesi.
- 2 — Gelişmesi.
- 3 — Temizlenmesi.

Bu üç şey birbirini korudukça ve tamamladıkça dil işinde doğru yürüdüğüne şüphe edilemez. Fakat bir tane aksarsa durup düşünmelidir. Dili geliştirmek veya temizlemek için güzelliğini bozuyorsak bunda bir yanlışlık var, demektir. Sayın Maarif Vekilimizin dediği gibi dil meselesinde «Zevkin hür oluşunu ve ilmin özgürlüğünü prensip olarak tutmak ve yerine getirmek» lâzımdır. Dilin güzelliği bahanesile eski bir itiyadın doğurduğu gaflete kapılarak yabancı kelimeleri korumaya kalkmak da o kadar yanlışlıktır. Yine, Türk dilinin zenginleşmesi, gelişmesi ne kadar yeni kelimeler istiyorsa, dilin güzelliği ve temizliği de o kadar uydurma, acaip kelimelerden kaçmamızı emrediyor. Hasılı, bu üç şey birbirini tamamlayacaktır. Dil Kurultayının bu yolda çalışacağına şüphe etmiyoruz. Dilimizin gelişmesine, temizlenmesine istekli, fakat dilimizin güzelliğine dikkatli olmak hepimizin borcudur.

Sayın Maarif Vekilimiz Hasan Âli Yücel'in IV üncü Dil Kurultayının açılışı münasebetile söylediği ehemmiyetli nutuktan bir parçasını aynen aşağıya alıyoruz :

Arkadaşlarım,

Dil Kurumu inkılâpçı ruhile Türk kültürüne ve kültür aşamlarına elinden gelen yardımı yapmaktadır ve yapacaktır. Onun emekleri, ilk vasfile unsur verici, yol gösterici ve hazırlayıcıdır. Dil hareketine tertip ve düzen vermek için var kuvvetile çalışan bu Kurumun, kendi konusunda fazla duygulu oluşunu tabii bulmalısınız. Dil davamızın umumî karargâhı, orasıdır. Yalnız şunu da hatırdan çıkarmamalıdır ki, biz, zevkin hür oluşunu ve ilmin özgürlüğünü prensip olarak tutmakta ve yerine getirmektediriz.

Maarif Vekillerinin Dil Kurumu başkanlığına de ödevlenmesi, bu noktada tam ahengin yerine getirilmesi düşüncesile Şeflerimiz tarafından istenmiş doğru ve mânalı bir tedbirdir. Maarif Vekili olarak devletin öğretim ve eğitim işini yapan kimse, mesulü bulunduğu bütün bilim organlarını Dil Kurumunun başkanı olarak elbette daha salâhiyetle ve daha tesirli idare edebilir. Bunun güzel misallerini, son senelerin maarif tarihi hepimize veriyor. Coğrafya terimleri, Türk dili merkez kuruluna gelinceye kadar coğrafya kongresinden, gramer esasları ve terimleri, geniş bir anket ve dikkatli çalışmış bir topluluktan, felsefe terimleri, felsefe okutan en yüksek bilginlerimizi de içine almış bir heyetten geçmiştir. Bu usul, kuruma, ihtisasında salâhiyetli insanların fikirlerini

olgun getirmiş, salâhiyetli bilginlerimiz bütün fikirlerini ve kaygularını söylemişlerdir. Coğrafya kitapları ve bu s. ilkokula ve ortalara vereceğimiz gramer kitapları, bu yolun dikkatle takibi sayesinde ki, dün burada konuşan öğretmen arkadaşlarımızın şimdiye kadar uğradıkları kınıtları yokedecektir.

Sayın üyeler,

Zevkte hür oluş prensipini söyleyip şüphe etmem ki, hepinizin hatırına, yazarları gelmiştir. Fikirde ve sanatta yatacı olması gereken kalem tutarlar, dil kümüze ne kadar bağlanırlarsa eserle o kadar ömürlü, millet içinde ve millette içinde o kadar değerli olacağına şüphe mezler. Siyasi ve edebî yazılarda Falih Rıfkı Atay gibi, siyasi makalelerde Neşret Sadak gibi, tercümelerde Nurullah Ataç, felsefe yazılarında Şekip Tunç gibi, bilim kitaplarında Kemal Cenap gibi arkadaşlarımızla, burada ayrıca adlarını sayamadığımız üzüldüğüm diğer pek çok ülküdaşlarımız bu yoldaki hizmetlerini, naçiz takdirlerin anarım. Türk yazarları, son Dil bayramına Büyük Şefimizin millete hitabederek dediği beyannamede söyledikleri şu hakikellerine her kalem alışlarında bir kere daha düşünmelidirler :

«Ulusa söz işittiren ve okutabilen her aydınımız, dil işinde bir tek yabancı kelimenin eksiğ olmasını, özenmiye de bir zevk saysa bir çok sıkıntıyı hiç fark etmeden geçirebiliriz.»

Asrî Kerem

Yazar :

Orhan Seyfi ORHON

Mizahî destan

Fiâtı 50 kuruş

Satıldığı yer :

İstanbul Ankara caddesi Gayret Kitabevi

DİKKAT !

Çınaraltı'na, makale, hikâye, mektup gönderen okuyucularımızın bunları el yazısı ile değil, mutlaka daktilo yazılmış olarak göndermelerini rica ederiz. Yalnız manzumeler, okunaklı olmak şartıyla el yazısı ile de olabilir.

Millî Cemiyetlerde İdeal

Yazan : Peyami SAFA

İdeal ferdi mânasile varılması özlenen her hangi bir gaye'dir.

Biz idealden bunun tam zıddını anlıyoruz.

İçtimai mânasile ideal, gelecekte varılması özlenen ve tasarlanan, meçhul yarınlar aittir bir hayal değil, taze ve dolgun bir millî şuur hali, cemiyette fert arasındaki gizli telleri seslendiren bir sosyal uyanış, tastamam bir realite'dir. İçtimai mânasile ideal, millî şuurun ferdi şuurumuza dolması, ben'imizi biz'in iştiaqları ve heyecanlarıyla doldurmasıdır. Burada artık habire peşinden koşulan ve bir türlü varılamayan bir serap yok, her an aşılabilir bir merhalede yeni bir merhaleye doğru koşma ve kavuşma vardır.

İçtimai ve millî mânasile ideal, cemiyete zararlı, hattâ sadece faydasız, nafîle ferdi isteklerimiz yerine içtimai isteklerimizi dolduran millî şuur zenginliğidir. Bu her an tazelenen dolgun şuur hali içinde artık niçin yaşadığımızı biliyoruz: Eğer evleniyorsak bu yalnız şu güzel kızın gözlerine vurduğumuz için değil, yalnız ev hayatının disiplinine kavuşmak için değil bunlardan ve buna benzer ferdi keyif ve menfaatlerden evvel, cemiyete bir aile hücresi daha kazandırmak, nüfusu çoğaltmak, memlekete yeni kuvvetler ve millî hayata yeni hayatlar katmak içindir. Eğer ticaret yapıyorsak, bu yalnız para kazanmak için değil, ondan evvel memleket istihsalini, paramızın kıymetini, millî serveti çoğaltmak içindir. Ferdi hareketlerimizin en büyüğünden en küçüğüne kadar hepsinde bir millî menfaat hesabı vardır: Şu köşeyi dönüyorsak, şu tramvayı bekliyorsak, şu dostla sevişiyorsak, şu gazeteyi okuyorsak, şu tiyatroyu seyrediyorsak bunların hep memlekete faydalar temin ettiğine emin olduğumuz içindir. Hattâ yemek, içmek gibi uzvi faaliyetlerimizin de gayesi millidir. Bir milletin uzvu olmazsak hayvanlaşacağımızı biliyoruz; bir milletin uzvu olmamanın mümkün olmadığını bili-

yoruz; ferdi hayatımızın millî hayatımızla kaım olduğunu biliyoruz; ferdi hayatımızın fâni, millî hayatımızın bâki olduğunu biliyoruz; millî hayatımızın devam edebilmesi için ferdi hayatımızı onun emrine vermek lâzım olduğunu biliyoruz.

Liberal demokrat cemiyetlerde bu millî şuur sükûn ve refah zamanlarında uykuya dalar, harp, ihtilâl ve buhran zamanlarında uyanır. Sükûn zamanlarında fertlerin çoğu, ancak aile ve dost kadrosu içinde sosyal hayatlarını yaşarlar; bütün fedakârlıkları kendi yakınlarına inhisar eder; kendilerinin ve yakınlarının saadetinden başka bir şey düşünmezler. Millî şuurlarının memlekete şamil tarafı derin bir uyku içindedir. Fakat Gökalp'ımızın izah ettiği gibi: «Milletin hayatı büyük bir tehlike ile tehdit olunduğu, cemiyet büyük bir hamle ile kendisini kurtarmağa azmettiği galeyanlı dakikalarda, cemiyet bu derin uykudan birdenbire uyanır. Fertler bu esnada kendi menfaatlerini, şahsî arzularını, galelelerini unuturlar. Hepsinin ruhunda yalnız müşterek bir heyecan, müşterek bir ihtiras hüküm sürer.

«... Bu galeyanlı anlarda fertler son derece fedakâr olurlar. Bundan başka onların ümitleri, azimleri, metanetleri de fevkalâde şiddet kazanır. Bu anlarda nice sakin adamlar kahramanlıkta, nice bedbinler nâikbinlikte, nice mevsurlar ümitvarlıkta nümune olmuşlardır. Bu anlarda bütün ruhlarında sari ve müstevli bir vecd vardır ki hepsini en tatlı saadet duygularına boğar.»

Gökalp'ımızın — mürşidi Durkheim gibi — en büyük eksigi, liberal cemiyetlere has olan bir hali bütün cemiyetlere teşmil etmesidir. Sükûn zamanlarında millî şuurun uykuya dalması liberal cemiyetlere hâstır. Çünkü bunların sosyal yapıları ferdîdir; bütün kânunları ve ananeleri ferdin selâmetini idealleştirir. Ancak harp ve buhran zamanlarında memleketin se-

lâmetine ferdin menfaatleri feda edilir. Böyle cemiyetlerde millî şuurun uyanması için harp, ihtilâl ve buhran sarsıntıları lâzımdır. Liberal demokrasi «Hürriyet, sulh ve refah» afyonlarıyla, sükûn zamanlarında, fertlerin millî şuurunu kendi elile uykuya yatırır.

Millî cemiyetlerin sosyal yapıları millidir. Bu cemiyetlerde fert, refah mirasyedisi, hürriyet sarhoşu ve sulh ecrarkeşi değildir. Her mesele onun için millî dâvadır ve sükûn zamanlarında da o, bu dâvanın zaferi için uyanık durur. Korporasyon nizamı içinde mesleğini millî menfaat emrine veren teşkilâtta vazife almıştır. Hiç bir millî meseleye omuz silkemeyiz. Çünkü sükûn zamanlarında da millet bir ordu halinde ve millî hayat, kansız, fakat galeyanlı bir mukaddes harp halindedir.

Millî adam sükûnunu değil mücadeleyi, emniyeti değil tehlikeyi, politikayı değil kahramanlığı, uyusukluğu değil atılğanlığı sever. Bu adamın gözünde sulh ve harp aynı şeydir: Bir kaç damla kan, ikisinin arasındaki ışıyak, heyecan ve hedef birliğini ortadan kaldırmaz.

Millî adamın ideali her zaman uyanıktır; çünkü onun bütün hayatı bu ideal hayatından başka bir şey değildir.

Peyami SAFA

Sayın General Erkilete

Yazan : Hamdi BAŞAR

Sayın General Erkilet'in «Bir Medeniyetin Sonu» kitabımı tam okumayarak bir kaç sahifelik mütalâadan çıkan bir ön fikirle beni tenkid ettiğini geçen yazımda bildirmiştim. Paşaya göre ben «Milliyete pek şerefli yer ayırmamış, enternasyonalciğe giderek milliyeti zaafa düşürmüş» adam olduğum için yazısında şu telâşlı suali soruyor :

«Fakat onun — yani benim — düşündüğü gibi insan hayatının ebedileşmesi ve dünya cennetinin başlaması için lâzım olan her milletin ve her insan «Tek insana bağlı ve tek yolun yolcusu olması» akılca mümkün olsa da bunun realite sahasına intikal edemeyeceği müşahade ve tecrübe ilimlerle sabit olan bir keyfiyet olduğundan bay Hamdi'nin telkinlerine uyup büyük ölçüde bir dünya medeniyetine varmak hülyasıle din ve milliyet bağlarını gevşetmek gafletine düşenlerin hali acaba neye varır?»

General Erkilet yalnız kitabımın tamamını okumamakla kalmamış; okuduğu satırlara da dikkat etmiyerek yazılı kelimeleri yanlış okumuştur. Mesele ben hiç bir yerde «Bütün insanların tek insana» bağlı olmasını yazmadım.

Bana, fikirlerime yakışmıyan bu söz de nereden çıktı diye merak ettim. Kitabımda «Bütün insanların tek yolun yolcusu oldukları ve tek inana bağlandıkları» takdirde şöyle olur demiştim. Sayın General bu «inan» kelimesini «insan» okumuş; tabii bir defa bana bunu söyletince de tetkik alt üst olmuş; hücum hep bu «Tek insana» bağlanmak iddiasından çıkmış!

İnsan bir eseri tam incelemez, okuduğu mahdud satırların kelimelerinde bile dalgınlık yaparsa tabii «Tenkid» yazmamak mevkiindedir. Fakat anlaşılan sayın muarızım, ya beni memnun etmek üzere eserime karşı alâka göstermiş; yahut da temsil ettikleri Türkçülük fikrine aykırı sandıkları bir yazı için derhal ve her ne şekilde olursa olsun hücumla geçmek lüzumuna hücum tâbiyesi noktasından lüzum görmüş!

Artık ben ne diyebilirim? Eğer maksat birinci ise, (Çınaraltı) nın üç sayısındaki yazılarına mevzu olmuş ve bu yüzden de belki bir miktar fazla satılmış olan kitabım için dostça gös-

terdikleri alâkadan dolayı teşekkürle borçluyum. Maksadın ikinci olduğuna daha çok ihtimal verdiğim için generalimin bu hücumda muvaffak olamadıklarını kendilerine raporlamıya mecburum. Yazılarında fikirlerimle asla alâkalı olmıyan, hattâ onlarla tezat halinde olan iddialar o kadar çoktur ki bunlara kısa dahi olsa cevap vermeğe kalksam, kitabımı muarızımın anlayacağı şekilde yeni baştan yazmak icabe-decek. Halbuki ben bu kısa yazımla bir iki noktaya dokunmak ve bu bahsi kapamak niyetindeyim. Onun için yalnız neden ve niçin tenkidlerinin doğru olmadığını prensip noktasından izahla iktifa edeceğim.

General Erkilet, «Tecrübe ve müşahade ilimleriyle sabit olan keyfiyetler» den bahsettiklerine göre bunların bir takım ihtisas istiyeceğine elbet vakıf bulunmak mevkiindedirler. Ben askerlik ihtisasına malik olmadığım halde bu sahada yazılar yazarsam, kudretli bir General sıfatile kendileri kızmakta, bana hücum etmekte, hattâ gülere susmakta haklıdır. Bana öyle geliyor ki askerlik dışındaki mevzularda da o hak başkaları tarafından kullanılmak mümkündür. Ben kitabımda şimdiye kadar olan tarihi hâdiseleri ve o arada son dünya medeniyet nizamını doğuran sebepleri ve fikirleri kısaca ve toplu bir görüşe uyarak inceledim. Bana yapılacak ilk hücum evvelâ bu toplu görüşe tevcih edilmek lâzım gelir. Çünkü iddiama göre tarih iki ayrı devrenin birbirini kovalamasından ibarettir: Genişleme ve büyüme (Sükûn ve refah); daralma ve küçülme (Buhran ve intikal). Her refah devri geniş mânada milliyetçi, daha doğrusu enternasyondur. Bu devirler büyük imparatorlukların ideolojilerin, dinlerin yayıldığı ve hâkim olduğu zamanlardır. Orta Asya, Sümer, Yakın Şark, Roma, Yunan medeniyetleri ile ondan sonra gelen İslâm medeniyeti, Osmanlı imparatorluğu, nihayet kıtaların tamamen keşfinden ve sanayi inkılâbından sonraki dünya imparatorlukları hep birer enternasyondur. Bunların enternasyonal olması, nasyonal olmalarına mâni teşkil etmez. Hattâ, kitabımda da izah ettiğim ve hile, beynelmilel olmak, milli olmanın birinci şartıdır. Biz eski ölçülerle, daha

doğrusu şimdi içinde bulunduğumuz şartlara göre bu mefhumlara kıymet verdiğimiz için bunları birbirine tezat halinde görmekteyiz. Buna mukabil medeniyetlerin çözüldüğü, büyük imparatorlukların parçalanarak insanların ufak hükümetler, vesaire halinde dar ve küçük parçalara ayrıldığı buhran zamanlarında bilâkis dar milliyetçilik, mezhepçilik hattâ hemşerilik ve ailecilik baş gösterir. Bu devrelerde enternasyonalın ret ve inkârı da tabiidir. Çünkü buhran devirleri eski medeniyet nizamının, yani yaşamış imparatorlukların yıkılma ve tasfiye edilme devridir. Bu tasfiye, onun dayandığı bütün ideolojik temeller, fikri ve ahlâki müesseselerle beraber olur. Bunların içinde ise evvelce, yeni bir medeniyet nizamı ve doğurmuş olan ve eski buhran devirlerinin dar milliyetçiliğini aşan insanî, alemşümûl bir beynelmilelcilik vardır. Bittabi o da beraber yıkılacağından buhran ve intikal devirlerinde milliyetçilik, mezhepçilik ve hemşerilik fikirleri kuvvetlenir. Buhran ne kadar şiddetlenirse bu fikirler de o kadar daralır. İlk zamanlar meselâ milliyet anlamında daha geniş, daha müsamahalı fikirler yaşarken, buhran ilerledikçe bu anlam — filân kandan, filân tarihten olmıyanı dışarı atmak suretile — daralır, durur. Bu daralmalar buhran şiddetlenmesi nispetinde hemşeriliğe, aileye kadar iner. Sonu cemiyetin inhilâlidir.

Şimdi bir buhran ve intikal devresindeyiz. Bütün dünya birbirini yiyor. Bunların iç sebeplerini aydınlatmaya çalışan ve yeni doğacak enternasyonalizme izaha, ve iyi kötü Türk fikir âleminde şimdiye kadar hiç işlenmemiş mevzuları incelemeye uğraşan bir adamım.

Benim esas fikirlerim üzerinde hiç kafa yormadan bazı sahifeler, bazı satırlar okunarak ve onlardan istendiği gibi mânalar çıkartılarak ve hattâ bazı kelimeler dahi yanlışlaştırılarak hücum kalkmak ne dereceye kadar doğrudur, bunu okuyucularımın takdir bırakırım. Sayın General Erkilete gelince, sadece ihtisası olmıyan mevzuda yazı yazması bakımından müşarünileyhin hareketine taaccüp etmiş olduğumu ifade ile iktifa ederim.

Hamdi BAŞAR

DOMANIÇTE Hayma Ana Türbesi

Yazan : Rıza YALGIN

Uludağ'ın cenup düzlüğünde Bursa'dan 75 kilometre uzakta Kütahya'nın Tavşanlı kazasına bağlı Çarşamba köyünde 1308 (1892) tarihinde Abdülhamit tarafından yeniden yapılan bu türbeyi belki birçok kimseler tanımaz.

Bir Karakeçili obası olan Çarşamba halkı daha göçebe iken çok eskiden Horasan bir sanduka ve üzeri ahşap bina ile örtülü olan bu mezara Ayvana adını vermişler ve her yıl mayıs ayı içinde türbenin başında bir panayır yapmayı âdet edinmişlerdi. Köyün ihtiyarlarından 75-80 yaşlarında olan Ali Öztürk ağanın anlattıklarını dinlersek bu türbenin acıklı halini biz de öğrenmiş oluruz.

Ali ağa diyor ki: «Oğlum; bizim Domaniç dağlarında dokuz tane ziyaret vardır. Biz bunlara; Oma Dede, Selim Dede, Çırpıl Dede, Ebe Ana, Ali Baba, Ekmekçi Dede, Nebi Dede, Mülayim Dede, Ayva Ana derdik. Yalnız Hayma Ananın çevresinde üç gün kurban keser, deynek oynar, panayır ederdik.»

«Bundan elli yıl önce, Aptülhamit buraya bir yüzbaşı gönderdi, bu adam bütün bu ziyaretleri gezdi, sonra bizim köye geldi. Ziyaretin üstüne karıların hediye ettikleri çemberleri kaldırdı. En aşağıda kalmış bir atlas örtünün üstündeki yazıyı okudu. Bu yazı: Süleyman Şahın haremî Hayma Ana burada yatır olduğunu enedi (*) Zabıt bu parça parça çürümüş atlası aldı, İstanbula götürdü. Aradan bir sene geçmedi; Vali Mahmut Paşa köyümüze geldi, arkasından Hazine-i Hassa Hayma Anaya şu gördüğün yeni türbeyi yaptırdı, başına maaşlı türbedar dikti, senede yirmi lira şeker ve pirinç parası verdi, her sene aşiret, sığır, davar, boğazladı, helva, pilâv döktü ve burada cirir oynadı, güreşti, şenlik etti.»

Ali Ağanın anlattığı bu hikâye türbenin bugünkü halini görenler için acıklı bir ağıttan başka bir şey değildi.

Türbe ikmâl edildikten sonra yanına güzel bir misafirhane ile bir de mektep binası inşa edilmiş ve bu binalar mükemmel surette döşenmiş.

Yunanlılar memleketimizi terk edip kaçarken bir Yunan müfrezesinin kumandanı, askerlerini türbenin başına toplamış ve türbenin kitabesini

Hayma Ana Türbesinin methali

Türkçe olarak okuduktan sonra askerine bir konferans vermiş olduğunu bütün köylü anlatırken sözü yine Ali Ağa aldı :

— Efendi oğlum; meğersem bu Yunan zabiti Türkçeyi çok iyi biliyor-muş. Bize döndü :

— Köylüler; ben Selânik Türk idadisini bitirdikten sonra Atina'da okudum, askerlerime ne dediğimi size de anlatayım, dedi ve başladı :

«Bu mezar; Anadoluyu Rumların elinden alan ilk Osmanlıların babası Ertuğrul'un anasının mezarıdır. İlk analarını böyle temiz ve lekesiz yıllar-

Şahin Şeh-i Âlî haseb Hakan-ı mebruk-ü-nneşeb
Abdülhamid han kim anın lûtfünden alem müstefid
Gaz-i meydan-i vega cennet mekân Ertuğrulun
Olmuş idi vaktaki bu sancakta ikbalı bedid
Şu Domaniç yaylâsını aldıkta dest-i miknete
Ehli hulafe evvelâ çekmişdi ol seddi şedid
Gazi-i merhumun imiş bu Hayma ana maderi
İtsün garik-i mağfiret daim anı Rabb-ı Vahid
Şahı cihan bu türbeyi yaptırdı ol merhumeye
Eyyam-ı ömrü Şevketin kılsun Cenab-ı Hak mezid
Bir padişaha etmemiş Allah bu hayrı nasib
Şimdiyedek geçmiş idi tarihten asri medid.
Vali iken Mahmud kulu nazmayledi tarihini.
Kıldı bu ra'na türbeyi bünyad Han Abdülhamid.

Ketebe İbrahim, sene 1308/ Hakkı Burusevi.

Bomboş kalan türbenin şimdi en olması yüzünden kar ve yağm. büyük d... kurşunlarının bozulmuş göreceği zarardır.

Domaniçte Hayma Ana türbesi ve misafirhane

ca koruyan milletler düşmanlarını lece topraklarından ergeç kovarlar»

Yunan kumandanının bu sınıni hâlâ muhafaza eden halk bu metkâr cümlelerden pek büyük duymuşlardır.

Bundan sonra bu türbenin gelenleri dinledim. Yunan işgali sında Çerkez çeteleri köye hücum mişler, türbeyi, türbe evini soymuş Köylü bu hakarete dayanamamış, hına sarılmış, çetelerle müsademe miş ve nihayet çalınan eşyayı kurtarı ve yerli yerine koymuş. Türbeler pândığı zaman İnegöl Evkaf köye gelmiş, türbe ve türbe evin bütün eşyaları sandıklara doldur İnegöl'e götürmüş, pazarda satmış, yük avizeyi de İshak Paşa camine miş, Domaniç nahiyesi müdürü kitabesinin kaldırılmasını emre köylü bu kitabeyi kaldırmıyarak rini tahta ile örtmüş, geçen sene bir hâkim gelmiş ve kanunda lerin örtülmesi ve kaldırılması gını anlatarak tahtaları söktürmüş, tabe tekrar meydana çıkmıştır. Me kitabe şudur :

(*) Enemek: seçmek intihabetmek mânasına kullanılıyor.

ÜÇ BÜYÜK YILDÖNÜMÜ

Aydinoğlu Umur Beğ (1448), Atılâ (454), Çingiz Kaan (1155)

Yazan : Nejdet Sançar

Milletlerin milli benliklerini duyurularında büyük günlerin yıldönümlerini kutlamanın ehemmiyeti büyüktür. Zaferlerin ve felâketlerin yıldönümlerinde milletçe sevinmenin veya acıyanmanın; kahramanların, sanatkarların, âlimlerin günlerini yapmanın «millet ruhu» bakımından olan pek büyük ehemmiyetini aklı başında hiçbir insan reddedemez. Biz Türkler bu işin değerini son yıllarda kısmen anlamış bulunuyoruz. Nami Kemal, Ziya Gökalp, Mimar Sinan, Barbaros Hayrettin Paşa ve Ali Şir Nevai için yapılan anımlar bunun örnekleridir. Yurdumuzda Türklük şuuru daha kuvvetle yayıldıkça bu anımların da hem artacağı, hem de daha mükemmelleşeceği muhakkaktır. Nettekim, İstanbulun zaptının beş yüzüncü yıldönümüne şimdiden hazırlanmak istediği bunun bir müjdecisi olmak vasfını taşımaktadır. İstanbul — ve dolayısıyla Türk âlemi — Fatih'in çelik azminin dünya tarihinde yeni bir çağ açan bu büyük eserini beş yüzüncü yılında anmaya hazırlanırken, biz burada yaklaşmakta olan Türklük için pek ehemmiyetli diğer üç yıldönümünü hatırlatmak istiyoruz :

Bunlardan birincisi Aydınoğlu Umur Beğ'in altı yüzüncü şehitlik yılıdır. Anadolu Türklüğünün pek büyük başlarından biri olan Umur Beğ, kahramanlığı ve büyüklüğü önünde bütün

Türklerin saygı ile eğilmeleri gerekeceği ululardan biridir. Günümüzden altı yıl sonra bu saygıyı yerine getirme fırsatı elimizde olacaktır. Adalar denizinde şanlı kavgalar yapan, karada gemi yürüten, Osmanlılardan çok önce Avrupaya ayak basan ve bir beğliğin başı olduğu halde batıyı, üzerine Haçlı Seferi yapmak zorunda bırakan bu kahraman Türk, bir ömür dolusu nice gazalardan sonra, son savaşında canını Tanrısına bir düşman oku ile teslim ederek şehit olmuştu. Onu Türk tarihinin büyük şehitleri arasına katan bu savaş, İzmirli haçlıların elinden kurtarmak için giriştiği kavgaların sonudur. İzmirli Türklerle kazandırmak için erleri ile birlikte seldiren ve onların önünde koşarak duvarlara dayanmış merdivenlere onlardan önce tırmanan, fakat bir kâfir oku ile vurularak muradına kavuşmadan düşen Umur Beğ, acaba bu kahramanlığının altı yüzüncü yılında anılmaya lâyık değil midir? Ve Aydınoğullarının bu yiğit çocuğu İzmirli yabancılardan kurtarma yolunda toprağa düştüğünden, onun hatırasını anmaya önyak olmak İzmirli'lere düşmez mi? Türk İstanbul, bütün Türklük adına, 1453 zaferinin beş yüzüncü yıldönümüne hazırlanırken; Türk İzmir de 1448 yılının kahraman şehidinin altı yüzüncü yılına hazırlansa acaba fena mı olur?

Yaklaşmakta olan ikinci yıldönümü, Atılâ'nın ölümünün bin beş yüzüncü yıldır. Türk gücünü batıya tanıtanların en yamanlarından biri olan Atılâ, doğu ve batı Romalarını haraca bağladıktan ve Türk ordularını Avrupanın batı uçlarına kadar muzaferane sürdükten sonra, ırkının savaş tanrılarından biri olarak gözlerini 454 de kapamıştı. On iki yıl sonra bu savaş devinin Avrupa fatihi olarak ölümünün tam on beşinci yüzyıldır. Büyük Fatih'in büyük eserinin beş yüzüncü yılına hazırlanırken, büyük Atılâ'nın büyük eserlerini ve hatırasını milletçe anmak için, bu savaş tanrısının ölümünün bin beş yüzüncü yıldönümü gibi pek mühim bir çağdan faydalanmamak günah olmaz mı?

Ve nihayet üçüncü büyük yıldönümü, Çingiz Kaan'a ait bulunmaktır. Türk ırkının bu muhteşem oğlu, dünya tarihinde misli az görülmüş büyük zaferlerden sonra, son seferi esnasında 1227 de yenilmemiş Türk başlarından biri olarak ölmüştü. Nerede bir Türk varsa oraya gitmek isteyen ve giden bu ulu Türkün, on üç yıl sonra sekiz yüzüncü doğum yıldır. Vücud getirdiği büyük makineyi bir saat gibi işleterek dağınık Türk milletini az zamanda birleştiren ve Türk düşmanlarını kahrederek sülâlesine dünyanın en büyük imparatorluğunu kurmak şanını kazandıran bu kahraman kaanın sekiz yüzüncü doğum yılını idrak etmeyi biz bugünkü torunları bir şeref bilmeliyiz. Acaba bu şeref bizden bir şeyler istememekte midir? Yani, Türk âleminin, onun çağının ve kafasının duyguları ile dolu olduğu bu yıllarda, bu yıldönümünü Çingiz Kaan'ın kendisi ve eseri kadar büyük bir ihtişamla anmamız gerçekli bir vazife değil midir? Ve biz bu vazifeyi duyamiyacak bir durumda mı bulunuyoruz?

Umur Beğ'in altı yüzüncü, Atılâ'nın bin beş yüzüncü ve Çingiz Kaan'ın sekiz yüzüncü ölüm ve doğum yılları bizim için pek değerli tarihlerdir. Türkiye bugünler için şimdiden hazırlıklara başlarsa, günü gelince bu büyük yıldönümlerini Türk âlemi kimbilir ne büyük sevinç, saadet, öğünç ve ihtişam içinde geçirecektir.

Nejdet SANÇAR

Yaprak

Aylardır sevgililer bir serinlik gözledi,
Kuruyan dallarında şarkı söyledi kuşlar.
İlkbahara kavuşan her şey seni özledi,
Çifte kumrular senin matemini tutmuşlar!..

Buseyle uyandırdı seni ılık bir nefes,
Güneşin ziyaları serpti yeşil rengini.
Kıyamazdı hiç kimse çıkarmağa hafif ses,
Kimsesiz ağaçların görseydin sevincini!..

Çıplak dallar üstünde ufacık tomurcuktun,
Bahara neşe saçan yeşil bir yaprak oldun.
Kundağına sarılmış yeni doğan çocuktun,
Bilmem nasıl sarardın, kurudun, toprak oldun?..

184 Sıddık ÖZÜN

Tefrika No. 16

Yazan : Yusuf Ziya ORTAÇ

Çenesinde, babamın ölüm günü gördüğüm asabi buruşmalar var.

Boynuna sarılıp ağlamağa başlıyorum. Sağ elile lâmbayı uzak tutmağa çalışarak sol kolile beni kucaklıyor. Orada, taşlığın ortasında, böyle bir kaç dakika duruyoruz. Yüzünü görmüyorum. Göğsü, göğsümde hiçkınıyor.

Yukarıda hiç ses yok. Annem, muhakkak yatı namazındadır.

Merdiveni yan yana çıkıyoruz. Sahanlıkta, beni baba elile okşuyor:

— Haydi Nihatçığım, sen şimdi yat.. Ben bu gece sizdeyim.. Yarın konuşuruz..

Gözlerinin içine bakıyorum: Orada, beni korkutacak hiç bir fena haber yok!

Annemin sofaya bıraktığı şamdanı alıp odama giriyorum.

Aynada, bir kaç yaş ihtiyarlamış yüzüm bana tuhaf tuhaf gülüyor.

Bu sabah, kahvaltı sofrasında üç kişiyiz.

Annemin yüzüne, gizli gözlerle bakıyorum. Aman yarabbil.. Ölüm, bu kadar renksiz değildir!

Dayım, bütün maksada giremiyenlerin beceriksizliğile havadan bahsediyor. Ben, susuyorum. Annem, hiç bir şey duymuyor. Sokak satıcıların çığlıklarıyla dolu.. Karpuzcunun sesi camları sarsıyor. Oturduğum yerden bakıyorum: Sırtındaki küfe yeşil menevişli yeni dünyalarla tepeleme dolu.. Şakaklarından süzülen ter, yol yol kıllı göğsüne akıyor..

Biribirimize bakıp ilk defa gülmüşüyoruz.

Bu tebessüm, bir fırsattır. Dayım onu kaçırmıyor:

— Eeee Nihatçığım, diyor, demek seni evlendiriyoruz artık!

Gözlerim, kahvaltı tabağındaki siyah, buruşuk zeytinlerde, kıpırdama-dan susuyorum. Dayım devam ediyor:

— Dün, Gülter yengen gelmiş, Servican hanımla beraber.. Eh, zaten

yabancımız sayılmazlar.. Gerçi, annen: Daha eli ekmek tutmadı diye üzülüyor. Ama, bu o kadar mühim değil bence.. Maşallah elin ekmek tutmadı ama, kalem tutuyor.. Gençsin.. İstikbal sizin!

Yüzüme baktığını hissediyorum. Tabakasından bir sigara çıkarıp yakıyor:

— Hem, Allah versin, Gülter hanım senin yardımına muhtaç değil. Zaten kendisi: Ben damat alıyorum, evlât alıyorum, demiş.. Ama, ne de olsa bir erkek için en lezzetli yemek, kendi kuru ekmeğidir Nihatçığım...

Sonra, sesi biraz daha yavaş, biraz daha yumuşak, anneme dönüyor:

— Yalnız, henüz karar veremediğimiz bir nokta var: Anneciğin burada yalnız kalmak istiyor.. Gülter hanım dün o kadar yalvarmış, ben de, bütün gece ısrar ettim, nafile.. Bir türlü yahya gitmeğe razı olmuyor.. Burada, tek başına...

Annem, hızla yerinden kalkıp kapiya doğru yürüyor:

— Neden tek başıma olacağımı.. Benim Allahım var, Allahım!..

Onun Allahı!.. Kimbilir bizim için ne kadar merhametsiz bir Allah olacaktı bu!..

Başıma yağan bu ana lâneti beni ürpertiyor. Dayımın gözlerindeki o iyi yumuşak gülümseme olmasa, belki de arkasından koşacak, kendimi yerden yere çarpacağım.. Eli dizlerimde:

— Nihatçığım, diyor, sen ona bakma.. Her anne böyledir.. Doğurup büyüttüğü evlâdını kolay kolay vermez!.. Hele...

Duruyor, yutkunuyor ve aradığı en hafif kelimeyi bulduktan sonra, gözleri yerde, sesi titrek, devam ediyor:

— Hele, bu annenin, artık bir tek evlâdından başka kimseciği olmaz!

Düşünüyorum. Hayır, düşünmek istiyorum. Dayım, benim kafamdaki perişan fikirleri kendi kelimelerile

bana söylüyor:

— Anlıyorum zihninden geçenleri Nihat: Onu bu kadar üzmeğe hakkım yok diyorsun.. Değil mi?..

— Evet dayı...

— Yanlış.. Annem daha doğrusu hiç bir anne, kendi elile seçtiği gelini bile affetmez. Her gelin, her anne için bir evlât hırsızdır!.. Seninkinin yine büyük, tükenmez bir tesellisi var: İbadet!.. Kendisini o kadar Allahına vermiş ki, belki yarın seni bile unutacak!

Bu sözleri teselli için mi söylüyordu dayım bana?.. Annemin, tek oğlunu unutacak kadar dünyasından geçmesi.. Kocasının arkasından onu da...

Kendi sesimden kendim kaçırıyor. bi, çığlık çığlığa merdivenlerde koşuyorum:

— Anneciğim!.. Anneciğim!..

Göz kapaklarım ağır ağır kalktı. Baş ucumda biri Kuran okuyor. Aşkın keskin renkli ışıkları içindeki bu yüzü tanıyorum: Annem.. Eli, şefkat kadar yumuşak bir tülbentle alınmadaki terleri kuruluyor.. Tekrar gözlerimi kapıyorum: İki damla yaş, şakaklarımdan kulaklarıma doğru akıyor.

— Anne...

— Evlâdım...

— Beni öp!

Annemin dudakları yüzümde bir dua gibi dolaşiyor. Tekrar kendimden geçiyorum.

Her şey beni ağlatıyor. Hele annemin sevgisi.. Artık, onun yalnız Allaha kağan kolları şimdi benim boynumda!

— Nihatçığım ayrılan ister misin?

— Nihatçığım çorba içer misin?

— Nihatçığım biraz uyur musun?

Her şey Nihatçığı için: Kesme topuzlu kapağında güneşin yedi rengi çakan surahi, ayaklı billûr bardaklar, üstü kapaklı antika kâse, gümüş tepsi, kenarları nakışlı Antep işi elbezleri!

— Arkası var —

Çınaraltı, S. 48, 22 Ağustos 1942, 22.

Sabit Nazım Şekilleri

Yazan: Edip AYL

Garptan aldığımız veya alabileceğimiz nazım şekilleri içinde bir kısmının mısra edli muayyen olduğundan bunlara sabit şikiller ismini vermiş ve adlarının da: Sonnet, Rondel, Rondeau ve Ballade olduklarını ilâve etmiştik. Ehemmiyeti itibarile başlı başına bir yazı mevzuu teşkil eden Sonnet'ten bahsedildi (*).

Diğer üç şekil hakkında da bu yazıda kısaca malûmat vermeğe çalışalım:

Rondel

Fransada XIV üncü asırdanberi malûm olan bu nazım şeklinin bizde kullanılmış olduğunu zanetmiyoruz. Ne Tâpizmatçılar, ne de onlardan sonra gelen şairlerimizin eserleri arasında Rondel'in kendisine değil hattâ benzerine bile rasgelmedik. Halbuki Sonnet'nin üst kısmını andıran bu zarif nazım şeklinin taklidi daha kolaydı.

13 satırdan tereküp eden Rondel üç bende ayrılır. Birinci ve ikinci bent dördüklük ve sonuncu beşliktir. Her üç bendin teşkil ettikleri 13 mısra iki kafiye üzerine yazılır. Bu kafiyelerin biri maskûlin (kapalı) diğeri feminin (açık) tır.

Birinci bendin ilk mısraı, manzumenin son mısraını da teşkil ettiği gibi ikinci bendin üçüncü mısraı olarak da tekrar edilir. Aynı ikinci bendin dördüncü mısraı birinci bendin ikinci mısraının tekrarıdır.

Birinci bendin kafiyesi sarmalı yani a b b a şeklinde, ikinci bendin kafiyesi çaprazlı yani a b a b şeklindedir. Üçüncü bendin de ilk dört mısraı sarmalıdır. Fazla olarak birinci bendin ilk mısraı en sona ilâve edilir ve bent a b b a a şeklini alır.

Mısralara birer numara vererek bu malûmatı şema halinde hülâsa edelim:

Birinci bent	İkinci bent	Üçüncü bent
1	5	7
2	6	8
3	1	9
4	2	10
		1

Mısralar 8 veya 10 heceliktir.

Rondel'e son şeklini veren Charles d'Orléans'dır. Ondan evvel bu nazım şekil muhtelif istihaleler geçirmiştir. 19 uncu asırda şair Th. de Banville ve bazı parnasyenler bu şekli çok kullanmışlardır. (Çınaraltı) nın 26 ncı sayısında çıkan «Çile» ismindeki şiirim tam bir Rondel örneğidir.

Rondeau

(Rondo)

XVI ncı asırda son şeklini alan bu nazım tarzının Fransız ediplerinden Voiture ve XVII ncı asırda da Ronsarade en güzel örnekleri vermişlerdir. XIX uncu asır şairleri

de bu şekle rağbet gösterdiler. (Meselâ Alfred de Musset). Bizde ise bu şekil tamamen meçhul kalmıştır.

Rondeau 15 mısradan mürekkeptir. (Bu 15 mısraın ikisi birer kelimelik müstezattır). Geri kalan 13 tam mısra iki beşlik ve bir üçlük olmak üzere üç bende ayrılır.

Mısralar 8 veya 10 heceliktir.

Her üç bendin teşkil ettikleri 13 mısra, Rondelde olduğu gibi, biri vurgulu (kapalı) diğeri vurgusuz (açık) olmak üzere iki nevi kafiye üzerine yazılır. Birinci beşliğin ilk mısraının sonunda kafiye (hangi neviden ise) 8 defa, diğeri nevi kafiye ise 5 defa kullanılır. Bentlerin teselsül sırası şöyledir: Evvelâ birinci beşlik, sonra üçlük ve en sona ikinci beşlik.

Mühim nokta: Üçlük ve ikinci beşlikten sonra birinci beşliğin ilk mısraının ilk kelimesi müstezat olarak tekrar olunur.

Rondeau'nun bir şemasını yapalım:

Birinci beşlik	Üçlük	İkinci beşlik
a	a	a
a	a	a
b	b	b
b	b	b
a	M	a
		M

M = Müstezat demektir.

Görüldüğü ki birinci ve ikinci beşliklerin tertibi ayndır. Yalnız müstezat birincide değil ikinci beşliktedir.

(Çınaraltı) nın 15 inci sayısında çıkan Niçin? şiiri ile 20 ncı sayısında çıkan Kim? şiiri ilk defa tarafımdan yazılan iki Rondeau örneğidir.

Rondeau'nun en güç tarafı müstezat teşkil eden kelimayı münasebetli bir şekilde veya bir sürpriz teşkil edecek tarzda ve bazan birinci mısradaki mânâsından büsbütün başka bir anlamda kullanabilmektedir.

Ballade

(Balad)

Ballade XIV üncü asırdan itibaren nazım şekilleri meyanında görülmeye başladı. XVII ncı asırda rağbetten düştü ve ancak XIX uncu asırda nisbi bir rağbete mazhar oldu: Edmond Rostand ve meşhur münekkit Jules Lemaitre bu şekilde güzel örnekler verdiler. Bizde Ballade edebi yeniliğimizin bidayetinden beri hiç bir alâka uyandırmamıştır. Filvaki muallim Yahya Saim'in ve Enis Behiç'in hece vezni ile bu şeklin kaidelelerine uygun olarak yazdıkları örnekleri bundan yirmi sene evvel okumuştuk. Fakat aruz vezni ile bu şekli tecrübe eden olmamıştır. İlk defa (Çınaraltı) nın 47 ncı sayısında çıkan «Yaşamak» adlı şiirimle aruz veznile klâsik bir Ballade nümunesi vermiştim.

Garbın sabit nazım şekilleri arasında Ballade muhakkak en güçlerinden birisidir. Bu şeklin en mühim noktası mısra adedinin ilk mısradaki hece adedine muadil olması mecburiyetidir. Ballade umumiyetle 8 veya 10 hecelik mısralarla yazılır ve dört bentten tereküp eder.

Birinci bendin ilk mısraı meselâ 8 heceli ise bentler sekizer mısradan teşekkül eder. (Yalnız dördüncü bent dört mısralıktır). Eğer birinci bendin ilk mısraı 10 hecelik ise bentler onar hecelik ve son bent beş heceliktir. Şu halde sekiz heceli Ballade'lar:

$$8 + 8 + 8 + 4 = 28$$

Ve 10 heceliler ise:

$$10 + 10 + 10 + 5 = 35$$

28 = vbkg cfhybemi vbmcem cm cm cm mısradan ibarettir.

8 heceli bir Ballade ele alalım ve kafiyelerini teikik edelim:

Her bendin kafiyesi şu şekilde teselsül eder:

a b a b b c b c

Yalnız dördüncü yarım bendin kafiyesi şöyledir: b c b c

Kafiyelerin açık veya kapalı oluşlarına gelince: İlk kafiye açıksa bentte kafiyeler şu şekilde sıralanır:

a k a k k a k a

İlk kafiye kapalı ise:

k a k a a k a k

şeklinde bentlerde kafiyesi sıralamalıdır.

İkinci mühim nokta ilk bendin son mısraının nakarat gibi diğer bentlerin son mısraı olarak tekrar edilmesi mecburiyetidir.

Nihayet üçüncü mühim nokta: Son yarım bendin ilk mısraının ilk kelimesinin vaktile: Şehzadem! Hünkârim! Şevketlim! gibi zamane hükümdarına hitaben söylenmiş bir söz olması lâzım gelirdi. Son zamanlarda bu mecburiyete icabet imkânları kalmadığından yerlerine Ya Rab! Ey talih! Şair! gibi nida kelimeleri kaim olmağa başlamıştır.

İlk mısraı 10 hecelik olan Ballade'in her bendinin 10 kafiyesi şu tarzda teselsül eder:

a b a b b c c d c d

Son yarım bendin 5 kafiyesi de şudur:

c c d c d

10 hecelik Ballade'ların icabettirdiği: mısraı dört neviden (İkisi açık, ikisi kapalı) olmak üzere kafiye bulup yazmanın güçlüğüdür ki bu nazım şeklinin taammümüne mâni olmuştur. 8 hecelik Ballade'lar nispeten daha kolay yazılabilirse de o da 28 mısraı bir mevzu etrafına toplayıp yukarıdaki kaideleri tatbik edebilecek kadar nazım tekniği ile ünsiyet peyda eden şairlere ancak müyesser olan mazhariyetlerden addedilmektedir.

(*) (Çınaraltı) sayı 38

Seçme, Güzel Şiirler

Çağdır

Bu dünya, hoşça dünya.. Sanki Meram dağıdır.
Arife, hep gülüstan, lâle, sümbül bağıdır.
Gafil gözü ne görür seherdeki goncadan?
Kokla yârim, gül kokla!.. Şimdi bahar çağdır.

Ateşten nasip alan korkar mı hiç ateşten?
Pervane şem'a koşar.. Habersiz mi bu işten!
Mevlâyı bulmuş gözler kamaşır mı güneşten?
Kokla yârim, gül kokla!.. Şimdi aşkın çağdır.

Sabahattin VOLKAN

Fiskiye

Renkler silinir, gökte solar kırmızı oklar,
Akşam yeli yatmakta olan dalları yoklar..

Sessiz bürünür sislere âlem boyun eğmiş..
Salkım söğüdün saçları sarkmış, suya değmiş!

Kuşlar ki henüz uykudadır anneleriyle..
Her şey uyuyor fiskiye'nin ninnileri!

Yalnız havuzun şen suyu coşmuş yine içten!
Seslen, küçücük fiskiye seslen ki sevinçten:

Dehşin eleminden haberin yok, duyarın yok!
Dünyadaki şey fânî, bugün varsa yarın yok!

Ağın: Nevzat İSBİR

Hudutta akşam

Günün yorgunluğu bir yumak olur,
Akşamın kızılca eteklerinde,
Mehmetcik ruhuna sessiz sokulur,
Köyünü görüp göz bebeklerinde.

Yazık! hayallerin hepsi de silik..
Göremez bir kaç yüz, adları bilik..
Hanidir habersiz bir de üstelik
Çukurlar açılır emeklerinde.

Etrafta gittikçe kararan duvar;
Gurbetin acısı içini sarar..
Geçen günlerini bir daha arar,
Kıvrılır otların öbeklerinde.

S. VURAL

İnönü

İnönü derken
Hatırla birden :
Türke zafer, şan
Veren bir meydan!

İnönü derken
Hatırla birden :
Türkü kurtaran
Sarp bir kumandan!

İnönü derken
Hatırla birden :
Türke yaratan
Parlak bir Lozan!

İnönü derken
Hatırla birden :
Türkü okşayan
Nurlu bir başkan!

S. C. Y.

Kitabe

— Atılay şehitlerinin aziz ruhlarına —

Hâtıran dudaklarda söylenecek ebedi,
Ey şehit arkadaşım ruhun olsun bahtiyar.
Sözlerini buraya yazdım kitabe gibi,
Gözü yaşlı yolcular durup da okusunlar:

«En büyük emelinden bir gün uzakta eğer,
«Gözlerim kapanırsa bana yazıklar olsun!
«O zaman yalvarırım dostlarım beni sizler,
«Denize gömün! Bana dalgalar mezar olsun..

«Ben ki isterim ancak şu engin denizlerde,
«Dövüşerek can vermek.. Fakat ölüm ilerde,
«Bu arzumun önüne indirirse bir perde,
«Bana yazıklar olsun!.. Bana yazıklar olsun!..»

Mânevi huzurunda hürmetle eğilerek,
Bu sözlerini âyet gibi tekrarlıyorum,
Ardından göz yaşımı irademle silerek,
Cennette buluşuruz, beni bekle diyorum..

Cihangir: H. Basri ÇINAR